

IGOR COBILEANSKI ȘI ESTETICA CLIPULUI MUZICAL ÎN REPUBLICA MOLDOVA

IGOR COBILEANSKI AND THE AESTHETICS OF THE MUSIC VIDEO IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

VIOLETA GORGOS³³,

doctorandă,

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

<https://orcid.org/0009-0002-6369-257X>

CZU 791.239-22:78

DOI <https://doi.org/10.55383/ca2026.16>

Această lucrare analizează contribuția lui Igor Cobileanski la dezvoltarea videoclipului muzical în Republica Moldova. Înainte de consacrarea prin scurtmetraje și filme de ficțiune, Cobileanski realizează o serie de videoclipuri pentru trupe precum Zdob și Zdub, Alternosfera și Cuibul, care funcționează ca un laborator vizual pentru explorarea stilului său cinematografic. Studiul examinează estetica acestor producții – minimalism vizual, atenție pentru periferia urbană, umor absurd, ritmuri lente sau dinamice articulate muzical – și modul în care acestea anticipează temele și strategiile narative ale filmelor sale ulterioare. Analiza poziționează videoclipurile lui Cobileanski într-o ecologie media est-europeană marcată de tranziție, identitate culturală și reconfigurarea imaginarului post-sovietic.

Cuvinte-cheie: Igor Cobileanski, videoclip muzical, estetica vizuală, Zdob și Zdub, Alternosfera, Cuibul, spațiu post-sovietic, media est-europeană, identitate culturală

³³ E-mail: violeta.gorgos@yahoo.fr

This paper analyzes Igor Cobileanski's contribution to the development of the music video in the Republic of Moldova. Prior to his recognition through short films and fiction features, Cobileanski directed a series of music videos for bands such as Zdob și Zdub, Alternosfera, and Cuibul, which function as a visual laboratory for exploring his cinematic style. The study examines the aesthetics of these productions—visual minimalism, attention to urban peripheries, absurd humor, musically articulated slow or dynamic rhythms—and the way they anticipate the themes and narrative strategies of his later films. The analysis situates Cobileanski's music videos within an East European media ecology marked by transition, cultural identity, and the reconfiguration of the post-Soviet imaginary.

Keywords: Igor Cobileanski, music video, visual aesthetics, Zdob și Zdub, Alternosfera, Cuibul, post-Soviet space, East European media, cultural identity

Introducere

Consacrarea videoclipului muzical ca gen artistic autonom este strâns legată de lansarea postului MTV în anul 1981, moment care a marcat o schimbare structurală în industria muzicală. Videoclipul devine rapid un instrument central de promovare, iar artiștii încep să investească masiv în construcția imaginii publice, a stilului și a narațiunii vizuale. Totuși, această evoluție nu a fost identică în spațiul est-european și, cu atât mai puțin, în cel moldovenesc.

Deși existau resurse muzicale care ar fi permis o dezvoltare timpurie a genului, Republica Moldova făcea parte din URSS, unde producția culturală era strict subordonată ideologiei oficiale, iar expresiile artistice erau orientate preponderent către funcția propagandistică. În acest context, dezvoltarea unor forme audiovizuale autonome, precum videoclipul muzical, era, practic, imposibilă. Dumitru Olărescu surprinde această realitate într-unul dintre studiile sale consacrate cinematografului autohton: „Pe timpurile regimului totalitar, în cinematografia autohtonă filme de artă, în sensul noțional, nu s-au realizat, deoarece canoanele regimului socialist nu prevedeau procesul de reinterpretare (dramatizarea, scenarizarea) a artelor prin film, iar cineaștii erau nevoiți, cu mici excepții, să se limiteze la o simplă fixare a realității culturale” [1 p. 348].

Abia după începutul anilor '90 termenul de *videoclip* începe să fie utilizat constant în spațiul mediatic din Republica Moldova, odată cu apariția primelor încercări de producție la televiziunea publică. Totuși, aceste realizări timpurii rămân în mare parte rudimentare, din cauza lipsei infrastructurii tehnice, a mediului de profesioniști și a unui sistem coerent de producție audiovizuală. Era necesară atât formarea unei generații de regizori dispuși să experimenteze acest nou format cât și apariția unor case de producție capabile să ofere condiții reale de lucru. Pornind de la acest context, cercetarea de față își propune să analizeze videoclipul muzical ca spațiu de experiment vizual în Moldova post-sovietică, cu accent asupra contribuției regizorului Igor Cobileanski, unul dintre autorii care au explorat sistematic potențialul expresiv al acestui gen.

Igor Cobileanski – între cinema și videoclip

Format profesional la Academia de Teatru și Film din București, secția Regie, Igor Cobileanski revine la Chișinău la mijlocul anilor '90, într-un moment de profundă transformare a mediului cultural. Împreună cu Marin Turea, Leontina Vatamanu, Virgiliu Mărgineanu și cu sprijinul Fundației Soros Moldova, contribuie la înființarea unuia dintre primele studiouri independente de producție din Republica Moldova.

Implicarea sa în realizarea emisiunii *Rock-Vagon* îl conectează direct la scena muzicală emergentă, iar organizarea festivalului *Măine începe astăzi*, dedicat trupelor rock aflate la debut, îi oferă acces la noile forme de expresie artistică ale generației post-sovietice. Această dublă experiență – cinematografică și muzicală – va deveni esențială pentru modul în care regizorul va aborda ulterior videoclipul muzical. În paralel, Cobileanski se afirmă ca una dintre vocile importante ale tinerei generații de cineaști moldoveni. Scurtmetrajele sale – *Când se stinge lumina*, *Sașa*, *Grișa și Ion*, *Plictis și inspirație*, *Tache* – circulă intens în festivaluri internaționale, conturând un profil autoral centrat pe observația socială, umorul absurd și atenția acordată marginalității urbane.

Consacrarea sa în lungmetraj debutează cu *La limita de jos a cerului*, film premiat la Festivalul Internațional de Film de la Cottbus, urmat de *Afacerea Est*. Ulterior, regizorul se afirmă și în domeniul serialelor de televiziune, semnând producții de anvergură precum *Umbre* și *Hackerville*, acesta din urmă fiind distins cu Grimme-Preis în Germania. Anul 2025 marchează un vârf de productivitate artistică, odată cu lansarea serialului *Plaha*, a lungmetrajului *Comatogen* și a scurtmetrajului *Nebunul*, context în care statutul său de figură centrală a cinematografiei moldovenești contemporane devine incontestabil.

Videoclipul muzical ca laborator vizual

În istoria recentă a audiovizualului, videoclipul muzical a fost adesea un teritoriu de experiment pentru cineaști consacrați. David Lynch a construit un univers vizual distinct colaborând cu Moby, Martin Scorsese a semnat videoclipul-eveniment *Bad* (1987) pentru Michael Jackson, iar David Fincher a redefinit estetica videoclipului pop prin colaborări cu Madonna, George Michael și *Aerosmith*. În acest context internațional, experiența lui Igor Cobileanski se înscrie într-o tradiție a utilizării videoclipului ca spațiu de testare stilistică. Departă de a fi simple produse promoționale, videoclipurile sale dezvăluie preocupări constante pentru: reprezentarea spațiului post-sovietic, utilizarea umorului absurd, explorarea periferiilor urbane, articularea unei relații fluide între narațiunea cinematografică și ritmul muzical.

Deși mai puțin discutate în literatura critică decât filmele sale, aceste lucrări constituie un corpus esențial pentru înțelegerea evoluției sale artistice. Analiza celor trei videoclipuri selectate

în acest studiu – realizate în perioade diferite și pentru artiști diferiți – va evidenția trei direcții estetice distincte, care anticipează și completează demersul său cinematografic.

Doina Haiducilor

Această producție vine după o perioadă de colaborare a regizorului Igor Cobileanski cu trupa *Zdob și Zdub*, în contextul emisiunii *Rock-Vagon*, colaborare care a culminat cu realizarea primului lor videoclip, *Bună dimineața* (2001). *Doina Haiducilor* reprezintă însă primul videoclip muzical din Republica Moldova, în care se poate identifica o concepție coerentă și elaborată asupra produsului audiovizual. Deși vorbim despre o estetică de tip *low-budget*, aceasta este compensată printr-o inventivitate vizuală remarcabilă. Întregul demers este subordonat muzicii, care combină elemente folclorice cu rock alternativ. Doina este o melodie cu ritm liber, care permite multă improvizație, iar subiectele cântate sunt legate de dor și suferințe. „Doina țărănească nu este o melodie ceremonială și este, de obicei, cântată în singurătate, având un rol psihologic important – acela de a liniști sufletul” [2]. Aceasta este formula muzicală ce determină și structura vizuală a videoclipului.

Ritmul de început este sugerat de mișcarea unor scrâncioburi goale, montate pe accentele muzicale, secvență urmată de intrarea haiducilor. Din punct de vedere vizual, cadrele trimit către spații recognoscibile, creând o tensiune între imaginarul arhaic și realitatea contemporană. Partea lirică este valorificată prin construirea unor scene statice, în care se mișcă doar camera, iar personajele pozează asemenea unor figuri dintr-o ședință fotografică.

La nivel narativ, aceste secvențe simbolizează situații de nedreptate: un electorat marginalizat, veterani de război, figuri ale lumii interlope, bătrâni, sugerând, un tablou social al tranziției. Dimensiunea rock aduce însă un plus de performativitate: energie, mișcare, expresivitate corporală. Interpreții sunt filmați noaptea, în pădure, traversând desigur, apoi adunați în jurul unui foc de tabără, interpretând cântecul în sincron.

Finalul videoclipului aduce o reconciliere simbolică: personajele marginalizate din strofe se regăsesc în poienița haiducilor, cântând împreună, încălzindu-se la foc sau legănându-se alături de membrii trupei. Întregul univers este construit într-o atmosferă balcanică, îmbogățită cu elemente inedite de decor și „culoare”: un flașnetar, o fată cu mască antigaz, fotografii de altădată. Vezi videoclipul *Doina Haiducilor* [3].

Cobileanski explorează aici umorul absurd și observația socială, dimensiuni care se completează reciproc. Se evidențiază capacitatea sa de a lucra cu actori non-profesioniști și cu situații adesea improvizate pe platoul de filmare, în acord cu un decupaj general conceput anterior. Pentru trupa *Zdob și Zdub* colaborarea cu Igor Cobileanski este semnificativă, întrucât identitatea lor vizuală se construiește tocmai prin aceste două videoclipuri de început – *Bună*

dimineața și Doina Haiducilor – continuând ulterior cu *Hora cosmică, Nunta extremală, Sunt hoinar, sunt lăutar*.

Merită menționată și distribuirea membrilor trupei în primul scurtmetraj al regizorului, *Când se stinge lumina*. Despre originea filmului, într-un interviu cu Adriana Gheorghe în *Suplimentul de cultură*, Cobileanski mărturisea: „Cel „cu becul” este un banc ofertant din așa-numitul folclor urban din fosta URSS; l-am întâlnit și la Kiev și, pur și simplu, l-am dramatizat, am mai adăugat, am mai scos” [4]. Filmul s-a bucurat de succes și datorită prezenței artiștilor în rolurile principale.

Orașul 511

Următorul videoclip analizat marchează cea de-a doua colaborare a lui Igor Cobileanski cu trupa rock *Alternosfera*. La scurt timp după realizarea primului videoclip – *(W)Amintirile* – care s-a bucurat de succes, regizorul acceptă propunerea formației de a elabora un scenariu pentru piesa *Orașul 511*. Și în acest caz avem de-a face cu o partitură vizuală atent construită, în strânsă corespondență cu dinamica muzicală. Videoclipul este realizat în mare parte pe *chroma key*, procedeu care presupune o sincronizare riguroasă între filmarea interpreților și elementele grafice suprapuse ulterior. Se lucrează în paralel la cadrele cu trupa și la universul vizual din fundal.

Clipul debutează cu pulsația unei boxe, care se transformă treptat în scenă de concert. Amplasată în mijlocul unei pustietăți, aceasta devine nucleul în jurul căruia, prin energia muzicii, „crește” un oraș întreg, populat treptat de spectatori. Astăzi, astfel de combinații tehnice sunt ușor de realizat, însă pentru anul 2005 videoclipul reprezenta o performanță de inventivitate vizuală și coerență emoțională.

Cromatică rece și imaginea filmată în alb-negru impun inițial percepția unui spațiu îndepărtat, rigid și impersonal. Dinamica montajului și evoluția narațiunii conduc însă, treptat, la o resemnificare afectivă: spectatorul ajunge să se regăsească, în final, în mulțimea adunată în jurul boxei uriașe din centrul orașului. Vezi videoclipul *Orașul 511* [5]. Videoclipul demonstrează un limbaj cinematografic îndrăzneț, maturitatea regizorală a lui Cobileanski și siguranța efectului estetic urmărit. Pentru trupa *Alternosfera*, această colaborare devine definitorie, contribuind la conturarea unei identități vizuale marcate de urbanitate melancolică.

Orașul 511 a câștigat Premiul pentru cel mai bun videoclip la Festivalul Internațional de film Cronograf, în 2005, confirmând valoarea regizorală a lui Igor Cobileanski. În plan profesional, această perioadă precedă realizarea primului său lungmetraj, *La limita de jos a cerului*. Totuși, afirmarea sa în cinematografie nu îl determină să abandoneze videoclipul muzical, pe care îl va continua ca spațiu privilegiat de experiment vizual.

Așa și așa

Acest videoclip, realizat cu formația *Cuibul*, datează din anul 2016. Regăsim aici un autor deja așezat stilistic, cu o identitate creativă clar conturată. Spre deosebire de clipurile anterioare, acesta urmărește o linie narativă coerentă, propunând o reconstituire istorică a Chișinăului anilor '50-'60, prin decoruri și costume retro atent alese. Naratorul este un copil, locatar al acestui univers, care, având la gât un aparat de fotografiat de epocă, încearcă să-i facă o poză fetei pe care o simpatizează, dar aceasta dispare. În căutarea ei, el întâlnește vecinii, surprinși în conflicte mărunte, specifice vieții cotidiene. Atmosfera locuințelor comunale este redată cu acuratețe, iar Igor Cobileanski își plasează protagonistul în situații aparent banale de tensiune între cupluri, pentru ca acesta să le ofere bilete la spectacolul formației *Cuibul*, ca motiv de împăcare.

Fiecare scenă conține o mini-narațiune proprie, construită prin compoziții atent lucrate și o cromatică de lumină caldă, în stil *vintage*. Regizorul nu evită convenția teatrului filmat, utilizând un umor ludic și mizând pe o expunere estetică pe care spectatorul o acceptă și o savurează datorită montajului paralel. Secvențele de interior, cu istorii bizare și conflictuale, sunt alternate cu cele din curtea comună, unde membrii trupei susțin un concert. Decorurile exterioare respectă aceeași logică stilistică a epocii, prin instalații de lumină specifice și costume adecvate. Personajele din scenele anterioare apar rând pe rând și se integrează firesc în mulțimea spectatorilor. La fel ca în *Doina Haiducilor*, finalul aduce toate personajele în același cadru, iar copilul realizează fotografia de grup, descoperind că, în centru, se află chiar fetița pe care o pierduse la început.

Cobileanski stăpânește cu finețe estetica perioadei, acordând o atenție specială obiectelor de decor și detaliilor vizuale, provocând nostalgia spațiului urban de altădată. Folosește un umor cald, ușor absurd și valorifică ritmul muzical atipic, evitând montajul clasic pe structura strofă-refren. În schimb, urmărește o sincronizare subtilă între textul piesei și succesiunea secvențelor vizuale. Vezi videoclipul *Așa și așa* [6]. Prin acest videoclip, Igor Cobileanski demonstrează, sub toate aspectele, o maturitate regizorală deplină. Se poate observa aici cristalizarea unui limbaj personal, deja recognoscibil din filmele sale de ficțiune, unde regăsim aceleași combinații de realism, umor și observație socială.

Concluzii

Energie și tensiuni sociale (*Doina Haiducilor*, *Zdob și Zdub*), melancolie urbană (*Orașul 511*, *Alternosfera*), umor și reconstrucție istorică stilizată (*Așa și așa*, *Cuibul*) sunt doar câteva dintre direcțiile tematice dezvoltate diferit în cele trei videoclipuri analizate, ilustrând evoluția clară a lui Igor Cobileanski ca regizor de videoclipuri muzicale. Privite împreună, aceste producții demonstrează versatilitatea autorului în acest gen de expresie audiovizuală. Chiar dacă

au fost realizate în paralel cu scurtmetrajele și filmele sale de ficțiune, videoclipurile funcționează ca un veritabil laborator vizual, în care se conturează temele și strategiile sale stilistice: realismul, umorul, melancolia și atenția pentru detaliu. În absența unei industrii cinematografice puternice, videoclipul muzical a devenit spațiul în care Igor Cobileanski și-a construit treptat limbajul autoral și identitatea regizorală, dar care rămâne un reper de profesionalism pentru alți creatori de videoclipuri.

Referințe bibliografice

1. OLĂRESCU, D. *Hermeneutica filmului despre arta*. Chișinău: Epigraf, 2017, p. 348. ISBN 978-9975-60-278-5.
2. GALASIU, A. *Zdob și Zdub. Doina Haiducului*. Blog personal. Disponibil: <https://memyselfandela.wordpress.com/2013/02/25/zdob-si-zdub-doina-haiducului-doina-of-the-outlaw> [accesat 2025-11-10].
3. COBILEANSKI, I. (regizor). *Doina haiducului*: Clip muzical. Republica Moldova, 2002. Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=2JbwXP8g-6I> [accesat 2025-11-10].
4. GHEORGHE, Adriana. Suplimentul de cultură. Nr. 174. ISSN 1584-8272. Disponibil: <https://suplimentuldecultura.ro/3227/interviu-cu-igor-cobileanski/?utm> [accesat 2025-11-8].
5. COBILEANSKI, I. (regizor). *Alternosfera – Orașul 511*: Clip muzical. Republica Moldova, 2005. Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=S6xndXmxKmI> [accesat 2025-11-10].
6. COBILEANSKI, I. (regizor). *Cuibul – Așa și-așa*: Clip muzical. Republica Moldova, 2015. Disponibil: https://www.youtube.com/results?search_query=Asa+si+asa+Cuibul [accesat 2025-11-10].